

Archeologienota
Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Rotselaar – Torenhoflaan

Programma van Maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2400441
Auteurs :	Alexander Doucet Vanessa Bigonzi Ward Decramer
Datum verslag :	2 april 2024
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2024C105
Wettelijk depot :	D/2024/15.001/39

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferrariskaart (ca. 1777; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Vanessa Bigonzi (OE/ERK/Archeoloog/2021/00028)

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2024/15.001/39

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen	8
Ondertekening.....	9

Deel 2: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode Onroerend Erfgoed	2024C105 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: Vlaams-Brabant Gemeente: Rotselaar Adres: Torenhoflaan (Fig. 2.1)
Kadastrale gegevens	Rotselaar, afdeling 1, sectie D, percelen 768p, 772n, 772p, 772s, 773c
Bounding Box	Punt 1: X = 174762, Y = 183001 Punt 2: X = 174861, Y = 183109
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	5 516 m ²
Einddatum bureauonderzoek	2 april 2024
Relevante termen¹	Vlaams-Brabant; Overgang Kempen en Zandleemstreek; Steentijd; Metaaltijden; Romeinse Periode; Middeleeuwen; Nieuwe Tijd; gronden met antropogene humus A-horizont; plaggengronden.
Bebouwde zones	Het projectgebied omvat een brasserie in de noordwestelijke hoek. Centraal op het terrein is nog een bijgebouw aanwezig.

¹ <https://thesaurus.onroerenderfgoed.be>

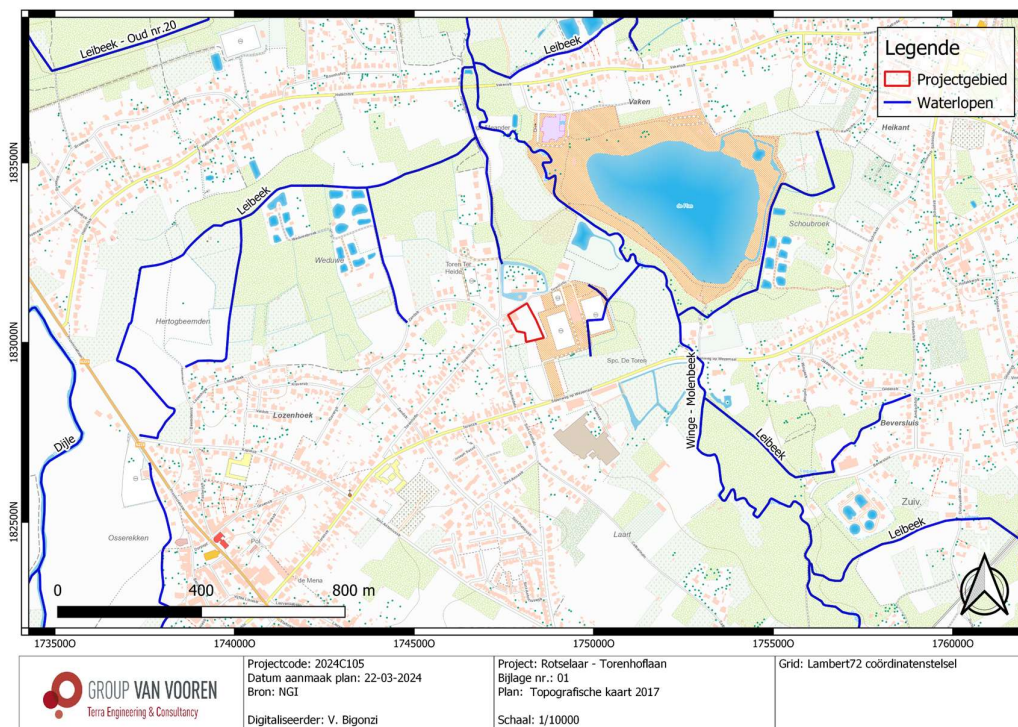

Fig. 2.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

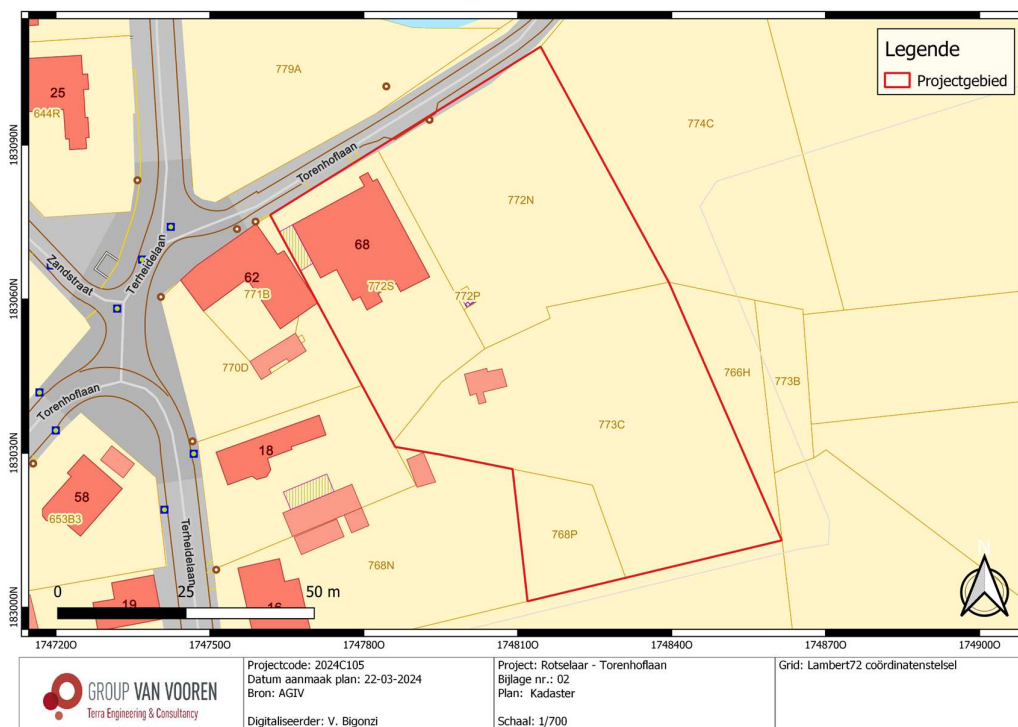

Fig. 2.2: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

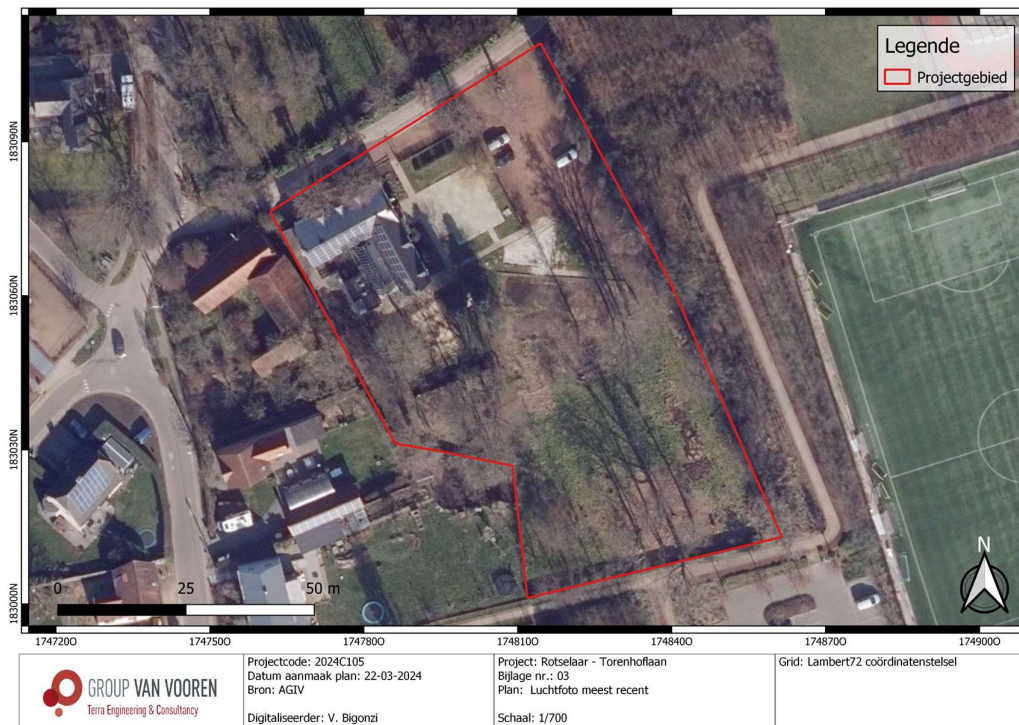

Fig. 2.3: Meest recente luchtfoto (2021) met situering van het projectgebied (© AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Het projectgebied situeert zich ter hoogte van de Torenhoofaan in Rotselaar (prov. Vlaams-Brabant) en omvat een brasserie (noordwestelijke hoek) met terrassen en parkeerzones. Het zuidelijke terreindeel is onbebouwd en is ingericht als groenzone met een deel dat in de winter van nature onder water staat. Het terrein is tegenover de toren van Rotselaar gelegen (CAI 20014).

Rotselaar is op de overgangszone van de Kempen (noorden) en de zandleemstreek (zuiden) gelegen. Het situeert zich in de oostelijke uitlopers van de Vlaamse Vallei op de overgang tussen de Demervallei ten noorden, de Wingevalei en Zandige Hageland ten oosten. Ten oosten van de Plas van Rotselaar bevinden zich verschillende zuid-west georiënteerde getuigenheuvels. Dit landschap bestaat uit een heuvelland met een parallelle structuur van ruggen en valleien. In de omgeving van het projectgebied stromen een aantal waterlopen: de Leibeek (ca. 130 m ten noorden) en de Winge-Molenbeek (ca. 335 m ten oosten).

Binnen de contouren van het projectgebied zijn er duidelijke hoogteverschillen op te merken. Terreinprofiel 2 (NZ) geeft weer dat het zuidelijke deel van het terrein lager gelegen is dan het noordelijke deel. Deze bestaande depressie werd ook aangetroffen op het naastliggende terrein ten oosten tijdens een archeologisch onderzoek. Door de aanwezigheid van deze depressie ter hoogte van het zuidelijke deel van het projectgebied is er een zone aanwezig waar er water permanent in winter is.

De quartairgeologische kaarten geven weer dat het projectgebied ter hoogte van een overgangszone gelegen is, tussen de huidige alluviale vlakte van de Winge ten oosten en een hoger gelegen rug ten zuidwesten. Het terrein situeert zich net buiten de huidige alluviale vlakte van de Winge op een zandrug die Pleistocene vlechtende rivierafzettingen afdekt. Het projectgebied omvat lemige zandgronden met

een diepe antropogene A-horizont, wat een gunstige effect zou kunnen hebben op het bodemarchief en volgens eerder vooronderzoek in de nabije omgeving bevindt de C-horizont zich mogelijk van nature op een diepte van 125 cm-mv. Paleolandschappelijk is het terrein op een gunstige locatie gesitueerd voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen uit de Steentijd en (pre)historische grondsporensites.

Op ca. 365 m ten noordoosten bevindt zich de site Toren Ter Heide waar er een grote hoeveelheid paleolithisch materiaal werd aangetroffen (CAI 3302) in de jaren '70 bij het opspuiten van zand voor de aanleg van de E314. Dit vondstmateriaal wordt in het Midden-Paleolithicum gedateerd. Wat betreft de lithische assemblage gaat het om Mousteriaan van de Acheuleaantraditie en Laat-Acheuleaan. Er werden verder ook faunaresten uit de laatste ijstijd aangetroffen (mammoet, wolharige neushoorn en rendier o.a.). Recenter onderzoek heeft aangetoond dat het vondstmateriaal hoogstwaarschijnlijk dateert uit het Eem-interglaciaal en Weichsel-glaciaal en dat de vondsthoudende laag/lagen zich op een diepte van 4,5 tot 5,5 m-mv bevinden.² Naast deze belangrijke CAI-gegevens toonden een archeologisch vooronderzoek en opgraving (CAI 159832, CAI 159893, CAI 159895 en CAI 159836) dat er een groot aantal aardewerkscherven uit de Midden-IJzertijd (La Tène I) aanwezig is. Naast de vondsten uit de IJzertijd leverden deze archeologische onderzoeken ook sporen gerelateerd aan beddenbouw en ontginningsputten uit de 20ste eeuw op. Deze opgraving bevestigde ook dat er een depressie aanwezig is ter hoogte van het zuidelijke deel van het projectgebied, wat de aanwezigheid van water in winter verklaart.

De verzamelde aardkundige, historische en archeologische gegevens leiden tot de vaststelling dat er een hoog archeologisch potentieel is ter hoogte van het projectgebied voor waarden uit het Midden-Paleolithicum t.e.m. de Nieuwste Tijd. Landschappelijk gezien is het projectgebied in een overgangszone gelegen, tussen een rug ten zuiden en de alluviale vlakte van de Winge ten noordoosten. Ter hoogte van het projectgebied karteert de bodemkaart plaggenbodems, wat een gunstige effect kan hebben op het bodemarchief. De CAI-locaties in de directe omgeving tonen duidelijk dat er een hoog potentieel aanwezig is voor de periodes vanaf het Midden-Paleolithicum en vanaf de Midden-IJzertijd t.e.m. de Nieuwste Tijd. De verwachting voor het aantreffen van waarden uit het **Midden-Paleolithicum t.e.m. de Nieuwste Tijd** is bijgevolg **zeer hoog** te noemen.

De hypothetisch hoge archeologische verwachting staat echter in groot contrast met de impactbepaling van de geplande werkzaamheden. Deze omvatten de renovatie van de brasserie, de uitbreiding van de verbruiksruimte, de aanleg van nieuwe terrassen, de uitbreiding van de parkeerzone en de aanleg van een speelbos. De brasserie blijft behouden, waardoor de renovatiewerken geen extra verstoring teweegbrengen. Voor de uitbreiding van de verbruiksruimte wordt het huidige maaiveld niet gewijzigd, waardoor er eveneens bodemingrepen worden teweeggebracht. De nieuwe terrassen worden voorzien ter hoogte van de al bestaande terrassen. Het toekomstige speelbos zou maar zeer minimale en plaatselijke verstoringen teweegbrengen ter hoogte van de toekomstige palen. Voor de aanleg van de parking wordt het terrein opgehoogd. In het noordelijk deel van de parking zullen de bodemingrepen eerder beperkt zijn. De opgraving die op de naastliggende terreinen ten oosten en ten zuiden werd uitgevoerd, gaf ook weer dat het archeologische niveau op een diepte van ca. 125 cm-mv gelegen was. De geplande werkzaamheden vormen bijgevolg geen bedreiging aan het bodemarchief. Gezien de beperkte omvang van de toekomstige werkzaamheden wordt er geen verder vooronderzoek geadviseerd. Een vervolgonderzoek zou inderdaad geen kenniswinst brengen en zou maar een versnipperd beeld geven van het mogelijk nog aanwezige bodemarchief.

² Van Peer et al. 2017.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat de geplande ontwikkeling geen bedreiging vormt op eventuele aanwezige archeologische waarden. Een vervolgonderzoek zou maar een beperkt beeld van het nog aanwezige bodemarchief kunnen opleveren, waardoor het kostenbaat niet als nuttig wordt geacht een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit bureauonderzoek leverde zodoende voldoende informatie om een correcte en adequate inschatting te maken van de impact van de geplande werken op het archeologische bodemarchief. **Gezien de zeer beperkte bedreiging van het bodemarchief en de slechts zeer versnipperde aard van het kennispotentieel, wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd zonder dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zou moeten plaats vinden.**

Het terrein kan vrijgegeven worden zonder vervolgonderzoek of zonder bijkomende maatregelen ter bescherming van (afwezige) relevante erfgoed.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

3 Programma van maatregelen

Vermits een vooronderzoek met ingreep in de bodem niet noodzakelijk is voor het betreffende terrein, dient er geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 2 april 2024.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV